

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3314/2019. (XI. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 2.Bpkf.264/2019. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kardos Sándor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó, korábbi fogvatartott, kártalanítási kérelmet terjesztett elő alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2004. december 2-től 2015. július 2-ig terjedő időszakra a Sátoraljaújhelyi Fegyház és Börtönnél 2018. április 4-i, majd 2018. április 13-i dátummal.
- [3] Kérelmét az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2015. július 31-én, amelyet 2015. augusztus 6. napján be is fogadtak. Két év múlva, 2017. december 17-én vette át az indítványozó kérelmének az elutasításáról szóló értesítést, amelyet azzal indokoltak, hogy jogszabályi változás miatt Magyarországon „megfelelő” jogorvoslat áll a rendelkezésére az ügyével kapcsolatban. Ezen megállapítás miatt fordult a büntetés-végrehajtási intézethez kérelmével.
- [4] Kifejtette, hogy a megjelölt időszakban jellemzően túlszűfoaltságra, a zárkák rossz fizikai és higiéniai állapotára, valamint a tisztálkodási körülmények elégtelenségére vonatkozóan sérültek az alapjogai.
- [5] Az eljáró bíróság a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az jogvesztő határidőn túl érkezett, ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (továbbiakban: Bv. tv.) 436. § (10) bekezdés *b*) pontjának módosításáról szóló a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény 22. §-ával megállapított a Bvtv. 10/A. § szerint a kártalanítási igény benyújtására a törvénymódosítás hatálybalépésétől, 2017. január 1-től számított 6 hónapos jogvesztő határidőn túl (2018. április 4. napján) terjesztette elő az indítványozó a kérelmét.
- [6] 1.2. A végzés ellen az indítványozó jogi képviselőjén keresztül fellebbezést nyújtott be, amiben előadta, hogy álláspontja szerint a 6 hónapos jogvesztő határidő az EJEB előtt kezdeményezett eljárás elutasítását követően kezdődik, jelen ügy esetében 2017. december 17. napjától. Álláspontját több, hasonló ügyben kelt végzéssel igyekezett alátámasztani. Ezen érvekre tekintettel kérte az elsőfokú határozat megváltoztatását és hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését.
- [7] A másodfokon eljáró Miskolci Törvényszék az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az indokolásban kifejtette, hogy a bejelentett perorvoslat alapos volt, ugyanis a bíróság téves álláspontra helyezkedett azzal, hogy érdemi vizsgálat nélkül utasította el a kártalanítási kérelmet. Álláspontja szerint a határidőt az EJEB határozatáról való értesítés kézhezvételétől kell számítani, jelen esetben 2017. december 17-től, ennek figyelmen kívül hagyása olyan súlyos eljárási hibának minősül, amelyet nem tudna a másodfok orvosolni, tehát az új eljárás indokolt.
- [8] A perújítás során eljáró Miskolci Törvényszék első fokon a kérelemnek részben helyt adott és 1724 nap vonatkozásában 2.413.600 forint kártalanítást állapított meg a kérelmező részére, egyebekben a kérelmet elutasította.
- [9] 1.3. Ügyeszi fellebbezés folytán az ügy ismét másodfok elé került, ahol a Miskolci Törvényszék 2.Bpkf.264/2019/2. számú végzésében a kártérítési kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, arra hivatkozva, hogy – a Bv. tv.

436. § (11) bekezdésének és (10) bekezdésének együttes alkalmazásával – a jogvesztő határidő 2017. július 30-án letelt, tehát a jogvesztő 6 hónapos határidőt 2017. január 1-től kell figyelembe venni, ami alapján a kérelem elkésettnek minősül (lásd: Miskolci Törvényszék 2.Bpkf.264/2019. számú végzés 2. oldal). Mindezekre tekintettel az eljáró bíróság az elsőfokú döntést megváltoztatta.

- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.264/2019. számú végzésének alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, I. cikk (1) bekezdését és a IV. cikk (4) bekezdését.
- [11] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a hatályos jogszabályoknak meg kell felelniük az alkotmányos alapelveknek, azonban a támadott döntésekben sérül a visszaható hatály tilalma, amely a jogállamiság követelményéből eredeztethető. Előadta, hogy az EJEB által befogadott kérelmekre vonatkozó, kizárólag az átmeneti rendelkezések között megtalálható és annak szövegében elrejtett határidő nem ad többre, mint arra lehetőséget, hogy a jogalkalmazót megtévessze és így egy újabb elítélti csoportot zárjon ki a jogérvényesítés lehetőségéből.
- [12] Kitért arra is, hogy az eljáró bíróság téves értelmezése folytán sérül az Alaptörvény 28. cikke, amely előírja, hogy a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni és alkalmazni.
- [13] Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésének sérelmével kapcsolatosan előadta, hogy az állam nem tett eleget a törvénytelen szabadságelvonás miatt keletkezett kártalanítási kötelezettségének vele szemben, miközben ezt nemzetközi szerződések, többek között az Emberi Jogok Európai Egyezménye is előírják. Hivatkozott emellett a Bv. tv. 10/A. § (1) bekezdésben foglaltakra.
- [14] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott, azt megjelölte, azonban semmiféle indokolást nem fejtett ki azzal kapcsolatban.
- [15] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [16] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme miatt fordulhat panasszal az Alkotmánybírósághoz. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése az alapvető jogok jelentőségét deklarálja, és az állam kötelezettségét határozza meg az alapjogok védelme vonatkozásában, ezért e rendelkezés sérelmére alkotmányjogi panaszt közvetlenül alapítani nem lehet [3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]].
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése vonatkozásában – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és a IV. cikk (4) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] A visszamenőleges hatályú jogi szabályozás tilalmával [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] összefüggésben az Alkotmánybíróság korábban rögzítette, hogy az *ad malam partem* visszaható hatály tilalma elsősorban

- a normaalkotással szemben megfogalmazott elvárás, hiszen a jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott azon tilalom adja, mely szerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]; 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróság megállapította azonban azt is, hogy alaptörvény-ellenesség nemcsak a jogalkotással, hanem a visszaható hatályú szabályalkalmazással összefüggésben is felvethető, ha a jogviszony vagy a jogvita létrejöttékor még nem létező – vagy nem hatályos – előírás alapján bírálják el egy ügyet {3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [16]; 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [23] Az Alaptörvény IV. cikk (4) bekezdésében biztosított kártérítés igénybevételével kapcsolatosan az indítványozó a sérelem alátámasztásaként azzal érvelt, hogy ezt az eljáró bíróság téves jogértelmezése folytán nem kapta meg, tehát magát a számára kedvezőtlen bírói döntés eredményét vitatta.
- [24] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, figyelembe véve a Miskolci Törvényszék 2.Bpkf.264/2019/2. számú végzésében kifejtett indokolását, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítványozó magát a bírói döntés törvényességét vitatja, mintsem alapjogok sérelmére hivatkozott volna, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [26] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2019. november 4.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/880/2019.

